

Весняна посівна 2015

З давніх-давен однією з найвідповідальніших робіт у сільському господарстві вважають сівбу. Як кажуть – що посієш, те й пожнеш. Підготовка до весняно-польових робіт є однією з основних складових селекційного процесу, тому в польових підрозділах її розпочинають заздалегідь. 5 березня в Миронівському інституті відбулася нарада щодо підготовки до польових робіт та весняної посівної 2015 р. А сіяти ярі зернові цього року почали доволі рано – 12 березня. Посівна кампанія успішно пройшла в досить ранні і стислі строки, адже цьому сприяли погодні умови. Сівбу ярих культур на полях інституту завершили за 9 днів. Попри складну суспільно-політичну та економічну ситуацію в державі завдяки ефективним та злагодженим діям адміністрації інституту, науковців і техніків польових

підрозділів та механізаторів сектору механізації закладено надійне підґрунтя для доброго врожаю ярих культур цього року.

На полях лабораторій селекції ярої пшениці і селекції ячменю та відділу насінництва і агротехнологій посіяно селекційні та колекційні розсадники, конкурсне і попереднє сортовипробування, розсадники розмноження та випробувань.

Окрім селекційних та насінницьких посівів у полі № 1 селекційної сівозміни закладено науково-технологічний демонстраційний полігон ярих зернових культур (пшениця, ячмінь, тритикале та овес), на якому будуть представлені 35 сортів селекції Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН та Носівської селекційно-дослідної станції МП НААН.

У лабораторії селекції ярої пшениці ще наприкінці зими були сформовані і підготовлені до сівби селекційні та колекційні розсадники, конкурсне і попереднє сортовипробування. У перші можливі строки, а саме 11 березня, проведено закриття вологи. Сівбу провели у стислий термін. Розсадники розмноження посіяли 16–17, селекційні ділянки – 18 березня. Організовано було проведено розбивку поля № 6 селекційної сівозміни, а головне – під час посівної чітко розподілено обов'язки між працівниками. Відповідальними за сівбу коридорів, конкурсного, попереднього сортовипробувань, демонстраційного досліду і контрольного розсадника були співробітники В.Й. Солоня, М.В. Федоренко, на сівалці – С.М. Поліщук, С.В. Загорулько. Сівбу селекційного, колекційного розсадника та доборів

проведено під керівництвом та за безпосередньої участі І.В.Федоренко, на сівалці – Т.М. Коверзяка. Гібридний розсадник вручну висіяно під керівництвом В.Й.Солоної. Сівбу розсадників розмноження проведено новою сівалкою точного висіву «AMAZONE» під керівництвом С.О.Хоменко та за участю Р.М.Близнюка, а також сівалкою СН-16 під керівництвом та за

безпосередньої участі Є.А.Кузьменка, на сівалці – С.М.Поліщук. Загалом висіяно 13 га розсадників розмноження сортів та селекційного матеріалу ярої пшениці, з якого 93 ділянки у чотирьох повтореннях конкурсного

сортівипробування, 123 ділянки у трьох повтореннях попереднього сортівипробування, 50 ділянок демонстраційних дослідів та інших селекційних розсадників. Закладено дослідження елементів технології вирощування для перспективних ліній ярої пшениці. Найбільші площі засіяно сортами Струна миронівська, Жізель, Ізольда. Посіяно також розмноження нових сортів Панянка, Діана та переданих на державне випробування сортів Злата і МІП Райдужна. Усе насіння було попередньо протруєне препаратами Максим Стар та Круїзер. Цим займалися співробітники та техніки лабораторії.

У лабораторії селекції ячменю весняна сівба ярого ячменю пройшла з дотриманням усіх агротехнічних вимог у стислі строки – 19–21 березня. Для цього було вчасно закрито вологу, внесено комплексні мінеральні добрива, якісно проведено підготовку ґрунту та насіння до сівби. На селекційних та насінницьких дослідних ділянках

закладено загальною кількістю близько 15 тисяч номерів. У розсадниках розмноження посіяно районовані сорти Триполь, Хадар, Авгій, нові сорти Віраж, Талісман Миронівський, МП Мирний, МП Салют та МП Сотник, що проходять державне сортовипробування, а також низка перспективних ліній, кращі з яких будуть передані на сортовипробування у наступному році.

У відділі насінництва та агротехнологій проведено весняне підживлення посівів озимої пшениці на площі 26,0 га. 12 березня на площі 12,0 га проведено сівбу розсадників випробувань та розсадників розмноження пшениці м'якої ярої сортів Елегія миронівська і Сімкода миронівська. Для вивчення окремих елементів технології вирощування насіння ярої пшениці закладено досліди по 4 сортах пшениці твердої ярої та 2 сортах пшениці м'якої ярої. 20 березня на площі 5,8 га посіяно горох Улус як попередник під озиму пшеницю.

Велика подяка механізаторам О.Гаркавенку, Ю.Басюку, М.Панченку, М.Кузенному, які провели закриття вологи, внесення мінеральних добрив, культивування, сівбу і коткування у стислі строки. Всі вони сумлінно ставилися до роботи, тому іноді обідня перерва скорочувалася, а увечері працювали у полі до 19-ї години. Варто відзначити плідну і старанну роботу кожного працівника польових підрозділів, завдяки чому селекційний і насінницький матеріал був посіяний без огріхів і помилок. Сподіваємось, що подальші погодні умови сприятимуть дружним сходом, доброму росту і розвитку рослин.

Весняно-польові роботи у державному підприємстві «Дослідне господарство «Еліта» Миронівського інституту пшениці НААН» розпочалися з підживлення озимих культур на площі 516 га, що було проведено за два дні. У максимально ранні строки проведено закриття вологи.

Сівбу ярих культур у господарстві розпочали 10 березня з однорічних трав, яких посіяно 70 га. Цього року посіяно 30 га ярої пшениці сортів Ізольда (25 га) та Діана (5 га), 28 га засіяно ярим ячменем, 73 га – горохом та 5 га – вівсом. Пізніше 178 га буде засіяно соєю та 70 га – кукурудзою.

На відмінно було проведено сівбу новою сівалкою «Pottinger» у комплексі з трактором «John Deere», на якому працюють досвідчені трактористи Д.О. Пірич, В.П. Пампушка та Д.Д. Петренко. Завдячуючи стратегії адміністрації та старанню кожного працівника дослідного господарства весняна посівна-2015 була проведена якісно й у стислі строки, що є запорукою доброго врожаю.

*Фото О.В. Гуменюка,
А.А. Сіроштан*

*****

**Демонстраційно-тестові рекламні полігони сортів ярих зернових
селекції Миронівського інституту пшениці ім. В.М. Ремесло
та Носівської ДСС під урожай 2015 року**

З метою вдосконалення та підвищення ефективності системи інноваційного провайдингу наукової продукції в питаннях організації роботи щодо формування науково-технологічних демонстраційних полігонів ярих і озимих культур у 2015–2016 рр. в Інституті рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН створений Порядок надання ярих і озимих культур для закладання демонстраційних полігонів наукових установ та дослідних господарств системи НААН, учбових організацій, інших організацій та підприємств.

З середини лютого до кінця березня співробітниками відділів та лабораторій Миронівського інституту пшениці була проведена робота щодо формування, підготовки та відправки для посіву на демонстраційних полігонах зразків насіння ярих зернових культур миронівської селекції. Ця робота проводилась безпосередньо в

лабораторії селекції ярої пшениці (завідувач С.О. Хоменко), лабораторії селекції ячменю (завідувач В.М. Гудзенко) та у відділі насінництва та агротехнологій (завідувач А.А. Сіроштан). Демонстраційні зразки були сформовані та відправлені також з лабораторій підпорядкованої з 2014 року Миронівському інституту пшениці Носівської дослідно-селекційної станції, про що заздалегідь подбали директор Носівської ДСС Н.М. Буняк, заступник директора з наукової роботи М.О. Сардак та секретар-помічник директора В.О. Осадча. На демонстраційно-тестових та рекламно-випробувальних посівах цього року миронівські та носівські сорти будуть представлені спільно.

Загалом було сформовано більш як тридцять комплектів зразків насіння ярих зернових. Умовно господарства та установи, на полях яких висіяні демонстраційні полігони, можна поділити на три групи:

1. Наукові установи профільного типу НААН України та державні селекційно-дослідні станції Півночі та Північного сходу України, Волині та Галичини. Представлені науково-дослідні установи Закарпаття та Буковини, а також Півдня та Центральної зони України, куди були відправлені сорти, що створювалися та адаптувалися до відповідних ґрунтово-кліматичних умов. Для прикладу, деякі з них: Інститут сільського господарства західного Полісся НААН (Рівненський район Рівненської області), Закарпатська ДССГС НААН (Берегівський район Закарпатської області), Дослідна станція луб'яних культур НААН (м. Глухів Сумської області), Інститут олійних культур НААН (м. Запоріжжя), Буковинська ДСГДС (м. Чернівці), Миколаївський аграрний університет, Інститут сільського господарства Північного сходу НААН (Сумський район Сумської області), Інститут сільського господарства Карпатського регіону (Пустомитівський район Львівської області) та ін.

2. Агропромислові об'єднання із земельним банком 50–150 тис. га, великі фермерські господарства – давні партнери Миронівського інституту пшениці та розташовані вздовж автострад господарства, що погодилися розмістити на своїх полях рекламно-оглядові майданчики сортів селекції Миронівського інституту пшениці та Носівської ДСС. Для прикладу, деякі з них: приватне підприємство «Аграрна компанія 2004» (м. Волочиск Хмельницької області), ТОВ НВАК «Степова» (м. Дніпропетровськ), ТОВ «Світлана» (Магдалинівський район Дніпропетровської області), ТОВ «Золотий Колос» (м. Миколаїв), ФГ «Михайлик» (м. Мукачево Закарпатської області) та ін.

3. Власне полігони Миронівського інституту пшениці, підготовлені та посіяні спеціалістами інституту або за їх сприяння, а саме: на полях ПСП «Наталі» (Миронівський район Київської області), ВАТ ПВО «Прогрес» (Черкаський район Черкаської області), ТОВ НВФ «Урожай» (Корсунь-Шевченківський район Черкаської області).

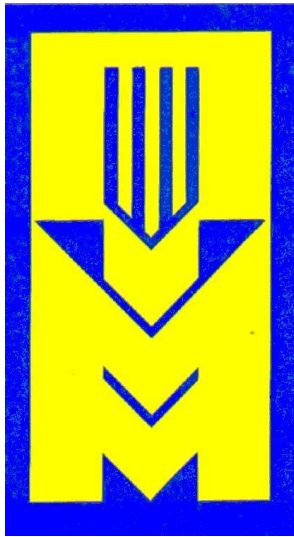
Демонстраційно-тестові полігони, рекламно-оглядові майданчики в установах та організаціях зараз досіваються. Ми збираємо інформацію про стан цієї роботи та про плани заходів – проведення науково-практичних семінарів, конференцій, Днів поля тощо. На основі цієї інформації адміністрацією інституту буде визначено питання щодо представництва Миронівського інституту та Носівської ДСС на цих заходах з метою реклами та пропаганди нових та вже популярних сортів зернових нашої селекції, розповсюдження рекламної продукції в зоні проведення заходів даного регіону та моніторингу ситуації щодо потреби ринку в насінні та у впровадженні елементів агротехнології.

*Науковий співробітник лабораторії ПКД Етал В.В. Муха
фото В.В. Мухи*

*****

26 квітня – Міжнародний день інтелектуальної власності

Генеральна асамблея Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) на своєму засіданні у вересні 2000 р. прийняла рішення про встановлення цього свята. При цьому вона виходила з того, що 26 квітня знаменує собою народження ВОІВ – організації, покликаної сприяти охороні та розвитку інтелектуальної власності в усьому світі. Міжнародний день інтелектуальної власності надає можливість підкреслити значущість інновацій у повсякденному житті людини і вдосконаленні суспільства. Патенти, товарні знаки, авторське право та суміжні права, як результати творчості і пізнання, є потужними інструментами сприяння економічному та культурному розвитку. Нині в умовах ринкової економіки право інтелектуальної власності набуває особливого значення, адже у світі стрімко зростає кількість розробок та винаходів, і вони мають бути закріплені належним чином як власність, у даному випадку інтелектуальна.

Цей день деякою мірою є професійним святом і нашого інституту, як і багатьох інших науково-дослідних установ. Об'єктів інтелектуальної власності Миронівський інститут пшениці має чимало. У процесі наукових досліджень за 100 років діяльності установи миронівські вчені окрім сортів розробили понад 60 винаходів, корисних моделей, раціоналізаторських пропозицій, методик, методів і способів, а також різних удосконалень до існуючих методик проведення досліджень, на багато з яких отримано авторські свідоцтва та посвідчення. У 1993 році був зареєстрований «знак для товарів і послуг» Миронівського інституту пшениці (свідоцтво № 1733 від 15.10.1993 р.), розроблений патентознавцем Л.М. Петренко та художницею В.А. Мельник.

Але головними досягненнями нашого інституту є сорти зернових культур. За весь період районовано 141 сорт, на що одержано авторські свідоцтва або патенти. Шедевром світової селекції по праву вважають перший миронівський сорт озимої пшениці Українка 0246, районований з 1929 року. Автори сорту – Іван Максимович Єремєєв (завідувач селекційного відділу Миронівської дослідної станції, потім професор Маслівського інституту селекції та насінництва) та селекціонери Володимир Євгенович Жолткевич і Леонід Іванович Ковалевський. Про це відомо багатьом. Але виявляється, що ще раніше були районовані сорти вівса Миронівський 70 (1926 р.) та Миронівський 90 (1927), автором яких був завідувач секції колосківців, або ярих культур Г.О. Чухрай, він же викладав курс селекції вівса і проса в Маслівському інституті селекції та насінництва.

Лише за останні 10 років районовано 58 сортів зернових культур селекції Миронівського інституту пшениці (з них 36 сортів озимої пшениці, 6 – ярої, 8 – ячменю озимого та дворучок, 6 – ячменю ярого і 2 сорти озимого тритикале). Хороші результати показує й Носівська селекційно-дослідна станція. За 2005–2015 рр. районовано 29 сортів різних культур, серед яких по

6 сортів озимого жита та вівса, 3 сорти ярого ячменю, по 2 сорти ярого тритикале та конюшини, по одному сорту озимої м'якої пшениці, ярої твердої пшениці, люцерни, огірка та цибулі.

7 листопада 2014 року було прийнято рішення вченої ради інституту про передачу на державне сортовипробування 14 сортів зернових культур: 5 сортів озимої пшениці, 2 сортів ярої пшениці, по 3 сорти озимого та ярого ячменю і сорту озимого тритикале. Це свідчить про високий потенціал наших селекціонерів. У 2014 році Носівська СДС передала на сортовипробування сорт ярого ячменю та сорт озимого жита.

Після успішного сортовипробування районовані сорти сільськогосподарських культур заносяться до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні. Реєстр оновлюється кілька разів на рік. Такі реєстри є й в інших країнах, наприклад, у Російській Федерації, Республіці Казахстан, в них включені також і миронівські сорти. Країни Європейського Союзу мають спільний офіційний каталог сортів.

Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України разом з Українським інститутом експертизи сортів рослин видають офіційний бюлетень «Охорона прав на сорти рослин». У ньому міститься інформація про подані заявки на сорти рослин, видані охоронні документи, описи нових сортів, перелік заявників та ін.

Державна інспекція сільського господарства України щороку формує «Державний реєстр виробників насіння і садивного матеріалу». Із зареєстрованими виробниками насіння зернових колосових культур інститут укладає щорічно близько 100 ліцензійних угод, за якими видаються ліцензії на використання ними миронівських сортів.

Вчений секретар інституту канд. біол. наук Г.Д. Волощук

*****

Новини з лабораторії селекції озимої пшениці

Науковці лабораторії завершують роботу над методичними рекомендаціями «Удосконалені способи добору морозостійкого гібридного матеріалу пшениці м'якої озимої». У лабораторних умовах проведено

експрес-оцінку селекційного матеріалу з метою визначення рівня жаро-, морозо- та солестійкості. Проведено статистичну обробку даних структурного аналізу рослин пшениці озимої з пробних снопів, відібраних з ділянок агротехнічних дослідів. Створюється електронний варіант журналу зведених даних конкурсного і попереднього сортовипробувань лабораторії. Науковці постійно працюють з науковою літературою, інтернет-ресурсом, аналізують результати проведених досліджень, які використовують у статтях, тезах та для участі в конференціях.

Проведено візуальну оцінку стану селекційних посівів після виходу із зими, а також відбивку облікової площі ділянок в агротехнічних дослідів лабораторії, рихлення доріжок між ділянками в машинових розсадниках, боронування ручних посівів. Постійно ведеться моніторинг стану посівів пшениці озимої різних строків сівби (5, 15, 25 вересня та 5 жовтня) після чотирьох попередників (сидеральний пар, ріпак, кукурудза на зелений корм, горох). Кожного тижня відбираються проби висіяних зразків для визначення лінійних параметрів та морфоструктурного аналізу рослин.

Виготовлено понад 5000 посівних паперових пакетів, етикеток для ділянок конкурсного, попереднього сортовипробувань, а також контрольних, гібридних, селекційних, колекційних розсадників та РВ-1, РВ-2. Постійно контролюється зберігання зернового матеріалу страхового фонду всіх селекційних розсадників. У належному стані підтримується закріплена за лабораторією територія, яку вже прибрано після зими, також побілено бордюри, обрізано декоративні кущі.

Але життя лабораторії складається не тільки з виробничих питань. У березні колектив привітав з днем народження трьох своїх колег – В.В. Кириленко, Г.Б. Вологдіну та Н.П. Замлілу. У лабораторії працюють наукові співробітники та лаборанти і техніки різного віку, а це означає наступність поколінь. Користуючись нагодою від імені всього колективу щиро вітаємо наукового співробітника здобувача наукового ступеня кандидата наук Юрченко Тетяну Василівну з призначенням на посаду завідувача лабораторії генетики і фізіології, бажаємо молодому науковцю творчих досягнень, успішного захисту дисертаційної роботи у найближчому майбутньому та всього доброго і світлого!

Молодь йде вперед, приймаючи наукову естафету у старшого покоління. У примхливому березні колектив лабораторії проводжав на заслужений відпочинок знаного селекціонера, відомого вченого, чудову жінку і доброго товариша кандидата сільськогосподарських наук Лідію Андріївну Коломієць.

Пройшли роки
самовідданої, але часто

непомітної і важкої праці, натхненної творчості та яскравих відкриттів, які привели до заслужених успіхів. Створено багато добрих урожайних сортів пшениці. А розпочалось все у 1968 році, коли Ліда Каліновська після закінчення Маслівського сільськогосподарського технікуму була прийнята старшим лаборантом у відділ селекції пшениці Миронівського науково-дослідного інституту селекції та насінництва пшениці, з яким пов'язала все своє життя. За понад 45 років роботи у цьому відділі Лідія Андріївна здобула вищу освіту та захистила кандидатську дисертацію, пройшла всі щаблі професійного зростання наукового працівника – від старшого лаборанта, молодшого, старшого наукового співробітника до провідного наукового співробітника та завідувача лабораторії.

Наставником у становленні Л.А. Коломієць як ученого-селекціонера був академік В.М. Ремесло, під керівництвом якого вона працювала 16 років.

Він був її науковим керівником у період навчання в аспірантурі. Наукову діяльність Лідія Андріївна присвятила селекції пшениці м'якої озимої. Уперше в умовах Правобережного Лісостепу України нею проведено оцінку селекційної цінності нових сортів озимої пшениці з використанням діалельних схрещувань і встановлено генетичний контроль ознак продуктивності та якості зерна, виявлено найбільш вдалі сполучення батьківських компонентів у селекції озимої пшениці на зимостійкість, стійкість до вилягання та ураження бурю іржею, на якість зерна і продуктивність. Вона є співавтором 41 сорту озимої пшениці, 26 з яких занесено до Держреєстрів України, Росії, Білорусі та Молдови, членом ученої ради Миронівського інституту пшениці, обиралась депутатом сільської ради. За плідну працю Л.А. Коломієць нагороджена Почесними грамотами Кабінету Міністрів України та Української академії аграрних наук з

врученням медалі, в тому числі до 100-річчя від дня народження академіка В.М. Ремесла. А з нагоди 100-річчя від заснування Миронівського інституту пшениці як старійшина колективу удостоєна високої відзнаки – Грамоти Верховної Ради України «За заслуги перед українським народом». Лідія Андріївна – чудова жінка, мама і бабуса, надійний товариш у спільній роботі. На жаль, з нею уходить ціла епоха в селекції пшениці нашого інституту, пов'язана ще з Василем Миколайовичем Ремеслом. Сумно відчувати швидкоплинність невмолимого часу... Але залишається улюблена справа, якій присвячене все життя, діти-сорти, визнання в науці, вірні послідовники, колеги, які важко, але весело працювали пліч о пліч! Лідія Андріївна знайшла себе в цьому житті, реалізувала свої задуми, змогла досягти висот у кар'єрі, вдома, в сім'ї. Творча людина в усьому проявляє свій таланти – в успішних дітях і чудових онуках, у мальовничих вишиванках, доглянутому садку, щедрому городі та пишному квітнику, у відкритих стосунках з людьми. А ми щасливі, що робили разом з нею, спілкувались, ділились радощами і досягненнями, багато чому навчились та багато що перейняли, – тобто жили в одному дружному колективі. І тому ми кажемо: «До побачення! Розставання не для нас!».

***Науковий співробітник Г.Б. Вологдіна
Фото О.В. Гуменюка, В.В. Кириленко***